

Suomi kasvuun

Keskustan talous- ja työllisyyslinja

1. Talouden kokonaiskuva
2. Keskustan talous- ja työllisyyslinja
 - 2.1. Lähtökohdat
 - 2.2. Keinot velaksi elämisen lopettamiseksi
3. Isot kasvupäätökset liikkeelle
 - 3.1. TyEL-maksun määräaikainen alentaminen EMU-puskurin turvin
 - 3.2. Kasvurahasto
 - 3.3. EU:n kasvurahasto
4. Välittömät yrittäjyys- ja työllisyysuimet
 - 4.1. Verotus työntekoa, yrittäjyyttä ja riskinottoa kannustavaksi
 - 4.2. Yrittäjyyden helpottaminen
 - 4.3. Vähemmän normeja ja byrokratiaa
 - 4.4. Kokeilut vauhdittamaan muutosta ja kasvua
 - 4.5. Osuustoiminta uuteen arvoonsa
5. Rakenneuudistukset, tuottavuus ja säästöt
 - 5.1. Rakenneuudistukset tehtävä heti
 - 5.2. Tuottavuutta lisää
 - 5.3. Säästöt
6. Yhteiskuntasopimus

Johdanto

Suomen tilanne on synkempi kuin vielä yleisesti ymmärretään. Tilanteeseen ei ole helppoja ratkaisuja tai pikalääkkeitä. Suomalaiset ovat aina olleet parhaimmillaan tukalissa tilanteissa. Silloin on löydetty yhdessä tekemisen henki. Yhteinen visiomme on kilpailukyisen hyvinvointiyhteiskunnan pelastaminen. Suomi on saatava kuntoon ja kasvuun.

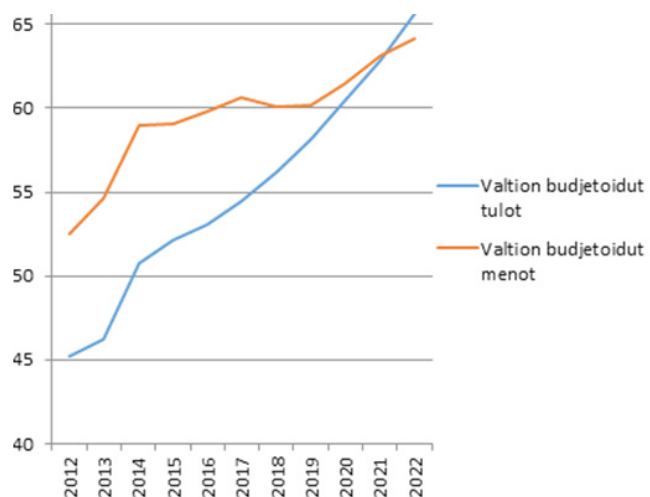
Itsekkään ja lyhytjänteisen ajattelun sijasta meidän on uskallettava tunnustaa tosiasiat ja lähdettävä pitkäjänteisen uudistamisen tielle. Asiat on laitettava rohkeasti tärkeysjärjestykseen ja keskityttävä olennaiseen. Valitut tehtävät on suoritettava kunnolla. Työn tarjontaa täytyy lisätä, kustannuskilpailukyyn on saatava merkittävä parannus sekä yksityisen ja julkisen sektorin täytyy parantaa merkittävästi tuottavuuttaan.

Strategisen hallitusohjelman täytyy osoittaa ne asiat, mihin keskitytään ja mihin myös uskalletaan satsata. Valtion tase, eli omaisuus, on laitettava töihin näiden strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Keskusta on valmis käyttämään pienen osan valtion yritysomaisuudesta satsauksiin. Näitä ovat osaaminen, uudet oppimisympäristöt, tietojärjestelmien kehittäminen, digitalisaation vauhdittaminen sekä biotalous.

Nykyisten kaltaisten pitkien ja jäykkien hallitusohjelmien aika on yksinkertaisesti ohi.

Keskustan yksi viidestä strategisen hallitusohjelman tavoitteesta on julkisen talouden tasapainottaminen ja velaksi elämisen lopettaminen. Tämä edellyttää, että koko Suomeen saadaan luotua 200 000 työpaikkaa lisää yksityiselle sektorille kymmenessä vuodessa. Käytännössä tämä tarkoittaa talouden saamista kahden prosentin kasvu-uralle yrittäjyyttä vahvistamalla.

**Keskustan
talousvaihtoehto
vuosille 2016 – 2019:
Näillä oletuksilla
velaksi eläminen
loppuu 6 – 7 vuodessa.**

Tämän saavuttamiseksi Keskustan seuraavan hallituskauden tavoite on, että vuonna 2019 talous kasvaa kahden prosentin vauhdilla ja työpaikkojen määrä lisääntyy kohti 200 000 työpaikan tavoitetta yksityisellä sektorilla. Valtiontalouden todellinen alijäämä painetaan alle kahden miljardin euron ja kuntatalouden alijäämä noin miljardiin.

Näihin päästään neljän vuoden aikana parantamalla yrittäjyyden ja eri toimialojen toimintaedellytyksiä. Kilpailukykyä kohennetaan satsaamalla osaamiseen ja työelämän muutoksiin keskittyvällä yhteiskuntasopimuksella. Yritysten rahoituksen pullonkauloja helpotetaan satsaamalla kasvurahastoon. Verotusta uudistetaan siten, että se kannustaa työntekoon, riskinottoon ja yrittäjyyteen.

Toimeliaisuutta ja kilpailua rajoittavaa sääntelyä puretaan. Toteuttamatta jääneet reformit pannaan toimeen: eläkeuudistus, sote sekä kuntien tehtävien ja toimintatapojen uudistaminen.

Tämän lisäksi talouden tasapainottamiseen tarvitaan tiukkaa menokuria, tuottavuuden parantamista, normien ja byrokratian purkamista sekä noin 2 miljardin euron menosäästöjä. Kokonaisveroaste ei saa nousta eikä veroasteen kiristäminen ole talouden tasapainottamisen keinovalikoimassamme.

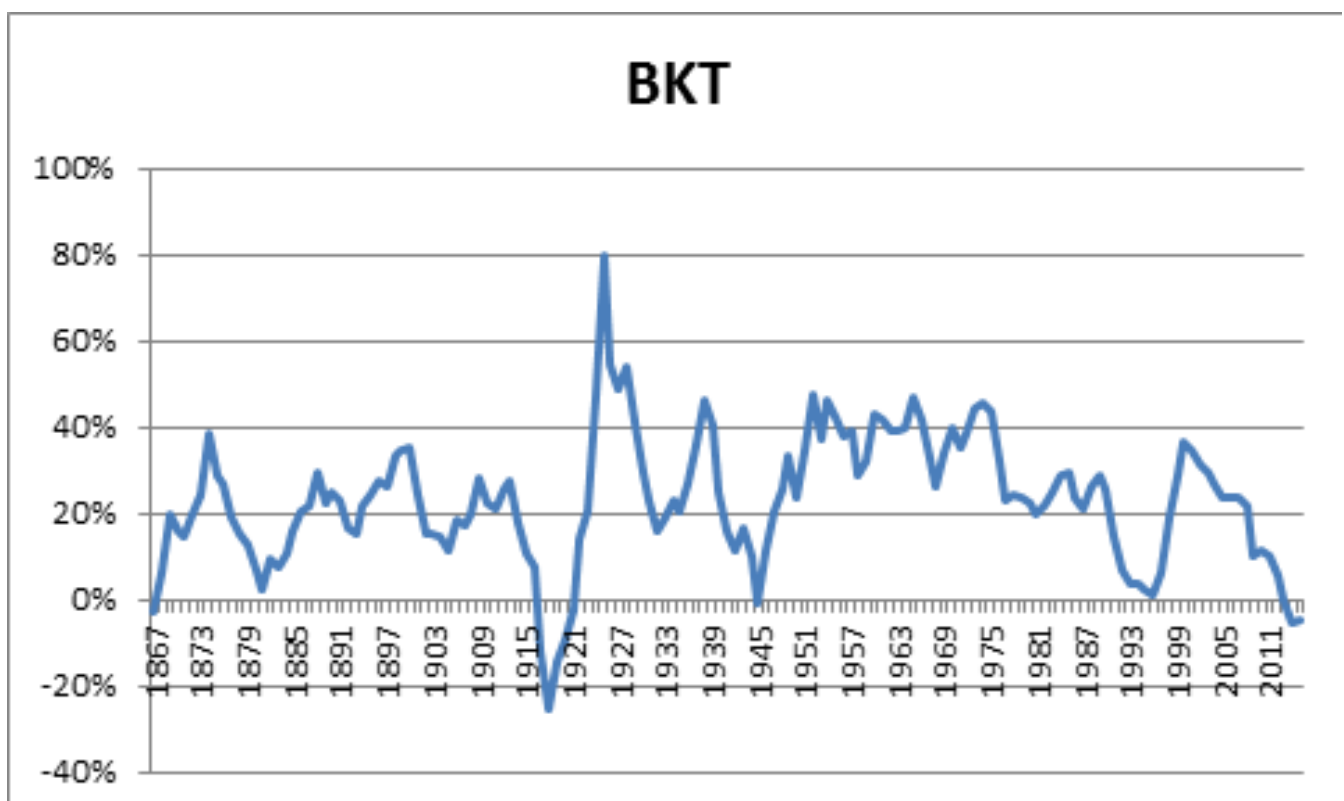
Keskusta esittää myös valtion tilinpitokäytännön muuttamista paremmin taloudellista johtamista palvelevaksi. Tarvitsemme eduskunnan budjettiprosessiin talousarvion osaksi myös eduskuntakäsittelyn tuloslaskelmaan ja taseeseen. Tuloksen ja taseen käsittely vapauttaa myös omaisuuserät kriittiseen tarkasteluun sekä parantaa valtion vastuiden läpinäkyvyyttä.

1. Talouden kokonaiskuva

Menossa on yksi Suomen taloushistorian heikoimmista ajanjaksoista. Mikäli ennusteet tämän vuoden talouskasvusta toteutuvat, taloutemme on tämän vuoden lopussa noin viisi prosenttia pienempi kuin ennen kansainvälisen finanssikriisin alkua vuonna 2008.

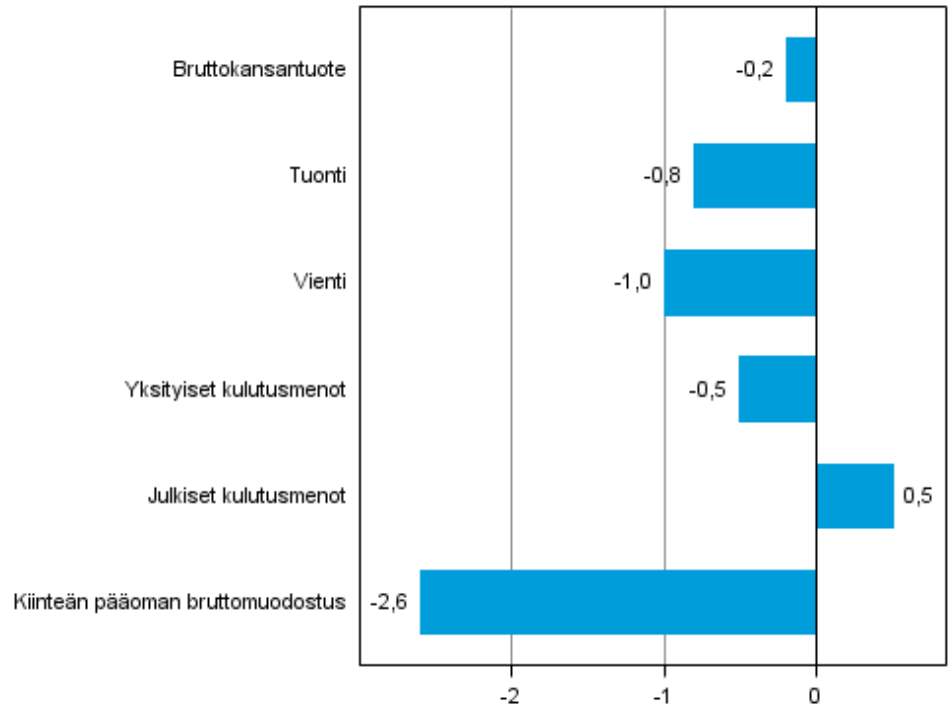
Näin heikko seitsemän vuoden mittainen talouskehitys on viimeksi koettu sisällissodan jälkeisessä Suomessa ja sitä ennen suurina nälkävuosina.

**BKT:n seitsemän vuoden kehitys 1867 - 2015. Lähde: Tilastokeskus
Ennuste: VM**

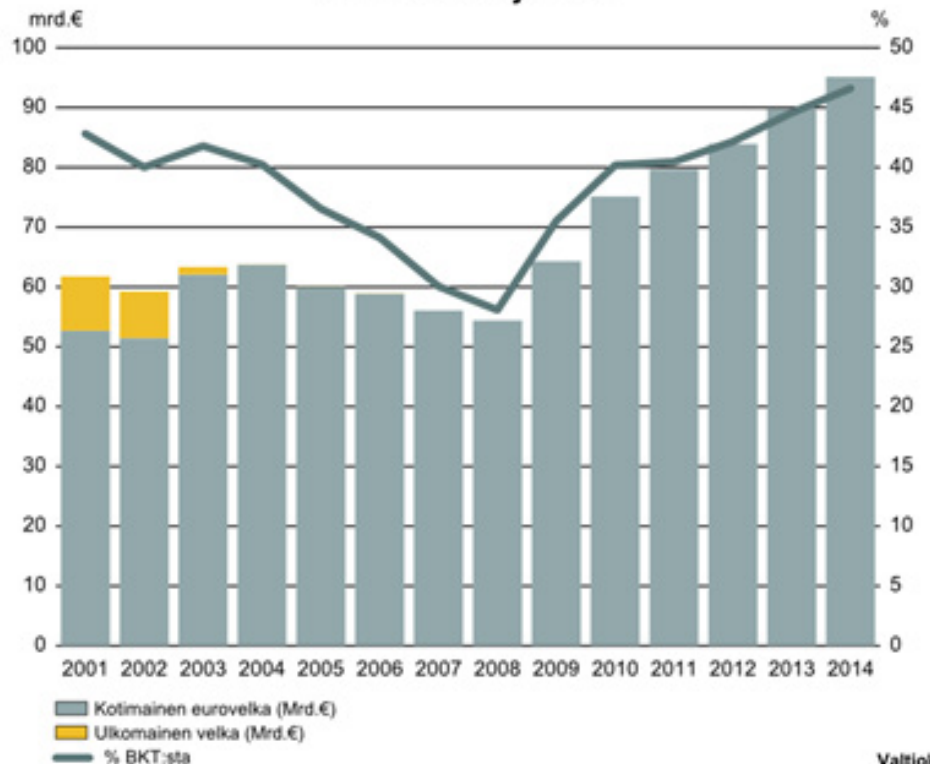
Suomen tilanne on poikkeuksellisen vakava. Velkaannumme miljoona euroa tunnissa yötä päivää pyhää arkea. Työttömyys kasvaa ja julkinen taloutemme on kriisissä. Bruttokansantuote meidän supistui viime vuonna kolmatta vuotta peräkkäin. Vienti on romahtanut. Yksityiset investoinnit laskivat vuoden aikana 6,5 prosenttia.

Tarjonnan ja kysynnän pääerien volyymin muutokset 4. neljänneksellä 2014 edellisestä neljänneksestä (kaunitasotettuna, prosenttia)

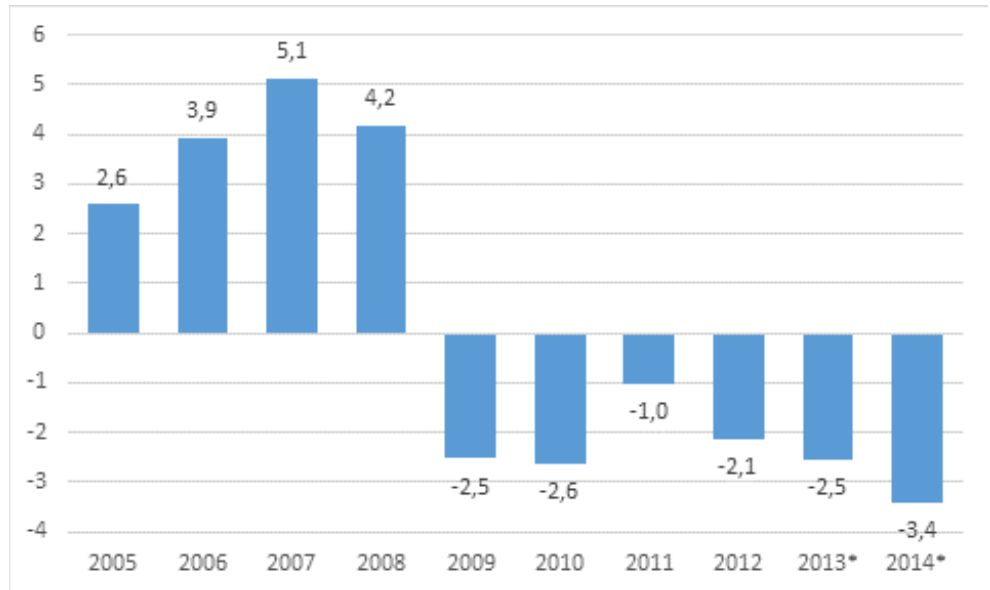
Valtio ja kunnat ovat kestäättömällä jatkuvan velkaantumisen tiellä. Neljän vuoden aikana julkis-taloutemme velka-taakka on kasvanut lähes puolella, 88,2 miljardista eurosta 121,1 miljardiin eu-roon.

Valtionvelka ja BKT

Valtiokonttori

Julkisyhteisöjen ylijäämä/alijäämä, prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen, Tilastokeskus

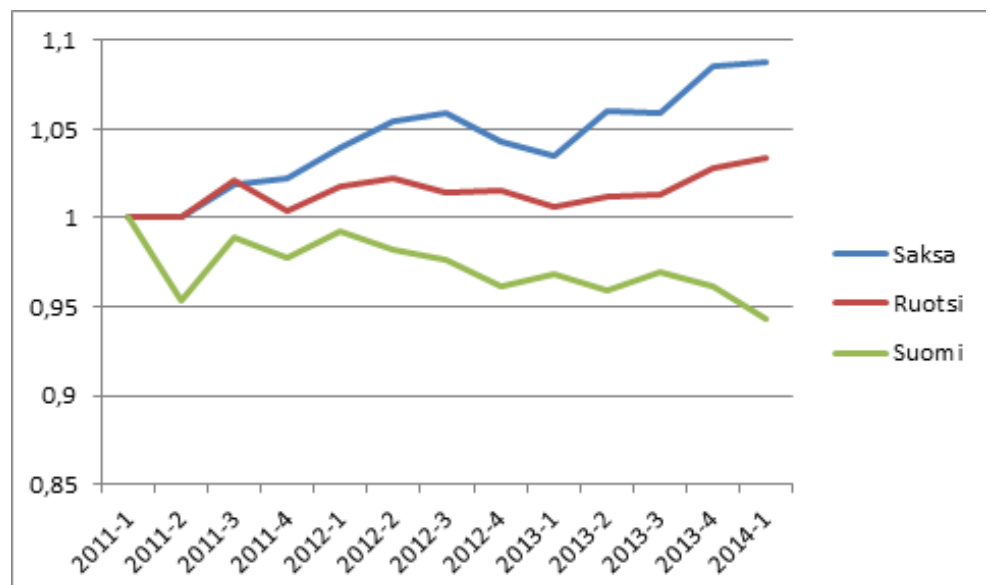
Valtion talouden alijäämä oli Tilastokeskuksen mukaan viime vuonna 8 miljardia. Julkistalouden alijäämä ylittää jo EU:n vakaus- ja kasvusopimuksen salliman 3 %:n rajan ollen 3,4 prosenttia. Samoin Suomen julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen on näinä aikoina ylittämässä EU:ssa yhteisesti sovitun 60 %:n rajan.

Talouskehityksemme on ollut selvästi heikompaa kuin muualla euroalueella tai verrokkimaillamme Ruotsilla ja Saksalla. Kyse on Suomen talouden rakenteellisesta kriisistä, ei väliaikaisesta notkahduksesta tai suhdannekriisistä.

Taluskasvuun vaikuttavat sekä suhdanne- että rakennetekijät. Näiden erottaminen toisistaan ei aina ole helppoa ja yksiselitteistä.

Vienti on kehittynyt heikosti myös keskeisissä kilpailijamaissa. Suomen kehitys on kuitenkin ollut vielä selvästi huonompaa. Suomen vienninkin ongelmat ovat rakenteellisia.

Saksan, Suomen ja Ruotsin vientikehitys 2011 - 2014 (kaunitasoitettu määrä) Lähde: Eurostat

Kataisen ja Stubbin hallitusten perintö

Suomen talous, työttömyys ja velkaongelmat ovat kärjistyneet. Siksi lähtökohdat Suomen kuntoon laittamiseksi ovat selvästi vaikeutuneet neljässä vuodessa. Muualla Euroopassa on päästy jo orastavaan talouskasvuun, mutta Suomi ei ole päässyt tähän mukaan, vaan paljon pelätty ”kaksoisvee” on toteutunut.

Kataisen ja Stubbin hallitusten keskeiset talouspoliittiset tavoitteet vaalikaudelle olivat:

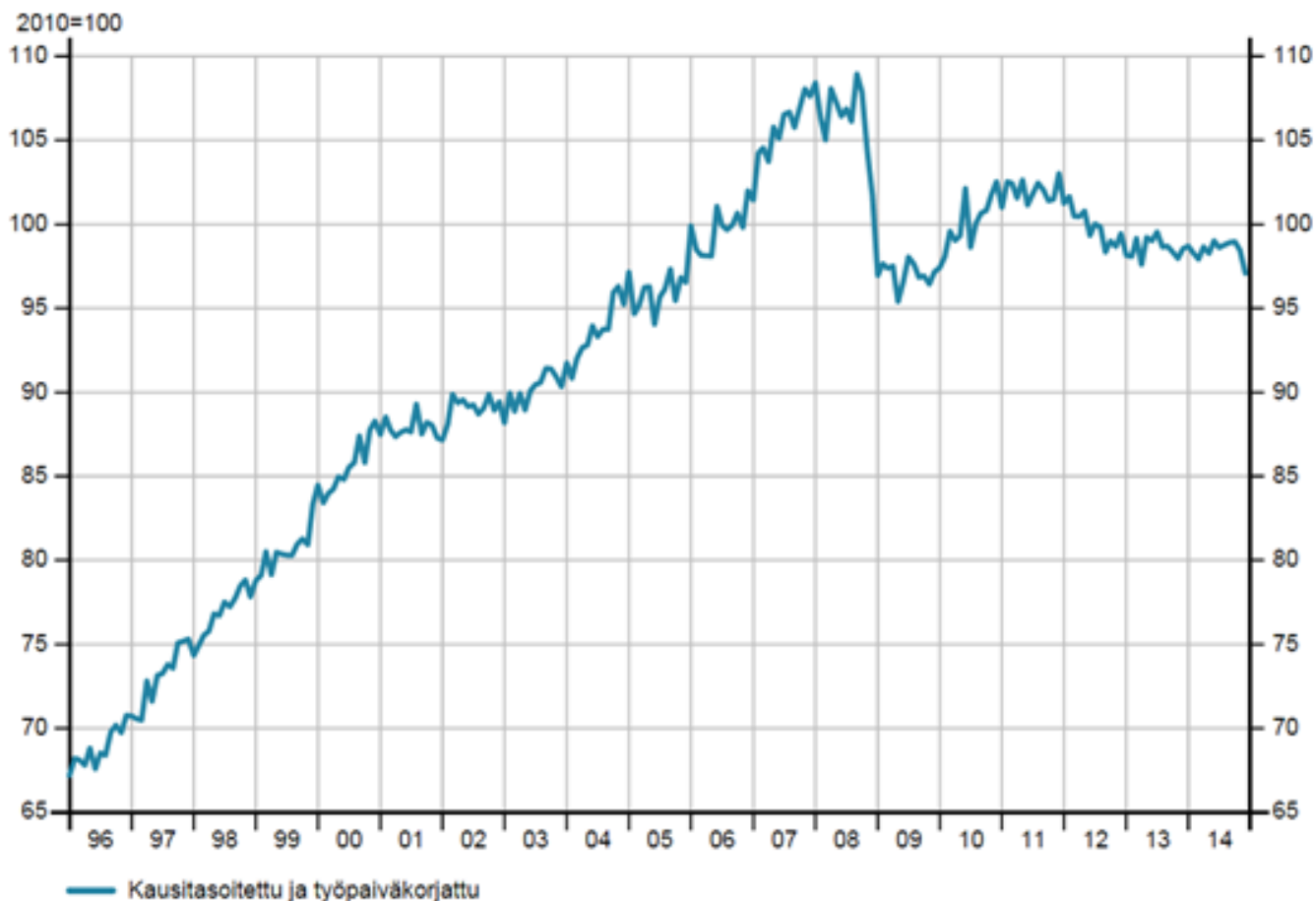
- velkaantumisen taittaminen
- alijäämän supistaminen alle 1 % BKT:sta (alle 2 mrd €)
- työllisyysasteen nostaminen 72 prosenttiin
- työttömyyden alentaminen viiteen prosenttiin
- luottoluokituksen säilyttäminen ennallaan

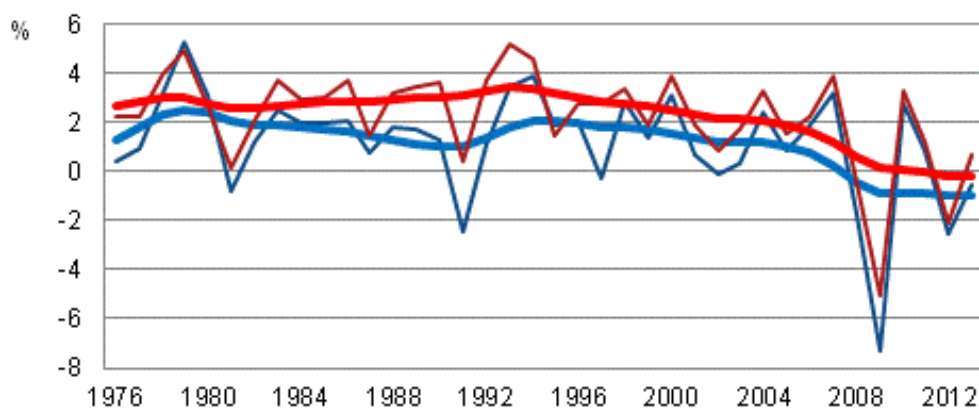
Nyt vaalikauden päättyessä tilanne on seuraava:

- velkaantuminen ei ole taittunut
- valtiontalouden alijäämä on 8 miljardia euroa
- työllisyysaste oli tammikuussa 66,7 %
- työttömyysaste 8,8 %
- Suomen luottoluokitus tippui lokakuussa 2014.

Käännettä parempaan kansantaloudessa tai julkisessa taloudenpidossa ei ole saatu aikaan. Kaikki isot rakenteelliset uudistukset eläkeuudistusta lukuun ottamatta ovat kaatuneet. Luottamus sekä kotimaassa että ulkomailla kykyimme hoitaa asiamme ja kääntää taloutemme suunta rakoille. Meidän on tunnustettava tosiasiat: olemme ajautuneet Kreikan tielle.

Tuotannon suhdannekuvaaja 1996-2014 kausitasoitettu

Koko kansantalouden tuottavuuskehitys 1976-2013*, %

- Kokonaistuottavuuden % muutos
- Kokonaistuottavuuden % muutos (HP-trendi)
- Työn tuottavuuden % muutos
- Työn tuottavuuden % muutos (HP-trendi)

Tuotannon romahtamisen syyt

Talouskasvun heikkous johtuu työn tuottavuuden jyrkästä supistumisesta. Samalla työllisyyden heikkeneminen on jäänyt odotettua vähäisemmäksi. Myös kokonaistuottavuus on supistunut voimakkaasti: käytettävissä olevilla tuotannontekijöillä ei saada enää aikaan yhtä paljon tai arvokasta tuotantoa kuin vielä muutama vuosi sitten.

Toimialoitteisesti suurimmat ongelmat paikallistuvat tehdasteollisuuteen ja erityisesti metalliteollisuuteen. Puolet kansantalouden vuosien 1998–2007 kasvusta tuli teollisuudesta ja siellä ennen kaikkea elektroniikkateollisuudesta ja muusta metalliteollisuudesta. Sen jälkeen tilanne on muuttunut dramaattisesti: teollisuuden tuotanto on kääntynyt jyrkkään laskuun ja kasvua ovat pitäneet yllä yksityiset palvelut.

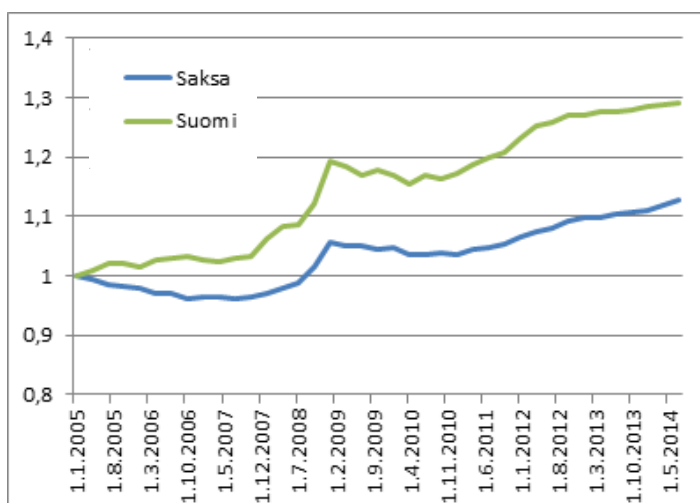
Myös teollisuustuotannon arvo on pienentynyt. Se on seurausta ennen kaikkea elektroniikkatoimialan romahduksesta.

Toimialojen välillä on lyhyessä ajassa tapahtunut merkittävä rakenteellinen muutos. Teollisuuden ohella vähittäiskauppa on voimakkaassa murroksessa. Hyvinvointipalvelujen kysyntä kasvaa väestön ikääntymisen myötä.

Kustannuskilpailukyky mittaa kansantalouden kustannustasoa verrattuna keskeisten kilpailijamaiden vastaviin panoskustannuksiin (ennen kaikkea työn ja energian hintaa). Hinnan lisäksi myös tuotantopanosten kilpailijoita tehokkaampi käyttö parantaa kilpailukykyä.

Suomen yksikkötyökustannukset ovat nousseet nopeimmin keskeisiin kilpailijamaihin verrattuna. Tämä on seurausta ennen finanssikriisiä tehdyistä korkeista palkankorotuksista, vuoden 2009 tuotannon muita voimakkaammasta pudotuksesta ja lopulta 2010-luvun heikosta talouskehityksestä.

Yksikkötyökustannusten vertailu Saksassa ja Suomessa vuosina 2005 - 2014. Lähde: EKP.

2. Keskustan talous- ja työllisyyslinja

2.1. Lähtökohdat

Keskustan talousvaihtoehto perustuu neljään keskeiseen oletukseen. Luvut pohjautuvat tammikuussa valtiovarainministeriöltä saatuihin tietoihin, jossa ensimmäisten vuosien osalta oletamme pienempää kasvua kuin valtiovarainministeriö ennustaa. Vaalikauden keskimääräinen kasvu kummassakin ennusteessa on kuitenkin sama.

Ensimmäinen oletuksemme on, että Suomen kansantuote kasvaisi vuosina 2016 - 2019 keskimäärin 1,4 prosenttia vuodessa. Tänä ja ensi vuonna kasvu jää alle yhden prosentin, mistä se voidaan saada nousemaan kahden prosentin kasvu-uralle vuonna 2019.

Näihinkin kasvulukuihin pääseminen on varsin haastava tavoite, kun otetaan huomioon kansainvälisen talouden kehitykseen liittyvät epävarmuustekijät. Rahoitusmarkkinoilla kärsitään edelleen epätasapainosta, euroalueen kehitys on ollut heikkoa eikä Venäjästäkään ole lähivuosina odotettavissa vetoapua Suomen taloudelle.

Toinen keskeinen oletuksemme on, että julkisen sektorin tuottavuus paranee 0,5 prosenttia vuodessa. Se on kova, mutta saavutettavissa oleva tavoite. Siihen pääseminen edellyttää julkisia investointeja muun muassa tietotekniikkaan sekä byrokratian purkua ja normien väljentämistä.

Kolmas lähtökohtamme on, että budjettimenojen säästöjen kokonaissumma nousee vaalikauden lopulla kahteen miljardiin euroon.

Näillä edellytyksillä valtiontalouden alijäämä voidaan painaa kahteen miljardiin euroon vaalikauden lopulla, ja tulot ja menot saadaan tasapainoon vuoteen 2022 mennessä.

Neljäs oletuksemme on, että seuraavan vaalikauden alussa noudatetaan erittäin maltillista palkkapolitiikkaa Suomen kustannuskilpailukyyn parantamiseksi. Tämä edellyttää nykyisen palkkaratkaisun jatkamista vuosille 2016 ja 2017. Vaalikauden lopulla palkat voivat kasvaa jo kansantuotteen kasvun tahdissa.

2.2. Keinot velaksi elämisen lopettamiselle

Keskusta lähtee siitä, että velaksi eläminen on lopettava 6 - 7 vuoden tähtäimellä. Julkisen talouden sopeuttamiseen on neljä pääkeinoa: talouskasvun vauhdittaminen ja 200 000 uuden työpaikan luominen yksityiselle sektorille, suurten rakenneuudistusten tekeminen, tuottavuuden parantaminen sekä tämän hetken arvion mukaan kahden miljardin euron menosopeutukset.

Talouskasvun vauhdittaminen on tehokkain keino tasapainottaa julkista taloutta. Mitä enemmän saamme ihmisiä töihin ja maksamaan veroeuroja, sitä nopeammin saamme myös valtion ja kuntien tulot ja menot tasapainoon. Tavoitteemme on saada Suomen kansantalous kahden prosentin kasvuun vaalikauden loppuun mennessä.

Keskustan tavoitteena on luoda Suomeen 200 000 uutta työpaikkaa yksityiselle sektorille seuraavan kymmenen vuoden kuluessa. Olemme kartoittaneet, mille toimialoille nämä työpaikat voivat syntyä. Suurimmat kasvun mahdollisuudet ovat biotaloudessa. Puhtaan veden, ilman ja energian tarpeet ja sitä kautta myös niiden markkinat ovat maailmalla lähes rajattomat.

3. Isot kasvupäätökset liikkeelle

Suomen kilpailukykyongelma on vakava. Juhana Vartiainen ja Anders Borgin raportinkin mukaan helppoa tietä tämän ratkaisemiseksi ei ole. Hallituksen onkin vaalikauden alussa tehtävä heti määrätietoisia, rohkeita ja kasvua sysäviä päätöksiä. Ensimmäinen voisi olla työnantajamaksun alentaminen kahdella prosentilla määräajaksi. Toiseksi meidän on käytettävä valtion tasetta eli omaisuutta vauhdittamaan talouskasvua. Kolmanneksi EU-kasvurahastosta on otettava kaikki hyöty irti.

3.1. TyEL-maksun määräaikainen alentaminen EMU-puskurin turvin

EU:hun liittymisen jälkeen työmarkkinajärjestöt sopivat EMU-puskureista. EMU-puskuriksi kutsutaan kahta työeläkejärjestelmään ja työttömyysvakuutusjärjestel-

mään kerättyä rahastoa.

Tavoitteena oli, että puskureihin kerättyjen varojen avulla varaudutaan talouden häiriöihin ja suhdannemuutoksiin, joita EMU-jäsenyyden aikana voisi tulla ja joihin ei enää voitaisi vastata oman rahapolitiikan avulla.

Viime syksynä aikaansaadussa eläkesopimuksessa työmarkkinajärjestöt sopivat, että "tasausvastuuseen sisältyy myös EMU-puskuri, jonka varoja voidaan käyttää TyEL-maksun säätelyyn tilanteissa, joissa Suomen talous ja työllisyys ovat kilpailijamaihin verrattuna tai muutoin merkittävässä ongelmissa."

Neuvottelut EMU-puskurin käytöstä edellyttävät työmarkkinoiden keskusjärjestöjen yksimielistä arviota suhdannetilanteesta. EMU-puskurin käyttö ei saa vaarantaa työeläketurvan rahoituksen kestävyyttä. On myös arvioitava, millaisia muita toimenpiteitä tarvitaan työllisyystilanteen parantamiseksi.

Jos osapuolet päättävät käyttää EMU-puskurin varoja TyEL-maksun säätelyyn, sovitaan samalla millä aikavälillä työllisyys- ja taloustilanteen parantuessa TyEL-maksu mitoitetaan normaalia maksutasoa korkeammalle tasolle, jolla käytetty määrä varoja suhteessa palkkasumman kerätään takaisin EMU-puskuriin.

Tässä talous- ja työllisyystilanteessa EMU-puskurin varojen käyttö on perusteltua ja järkevää. Keskusta esittää, että työmarkkinaosapuolet ryhtyvät pikaisesti käymään neuvotteluja EMU-puskurin käytöstä kasvun ja työllisyyden lisäämiseksi. Työnantajan maksuja voitaisiin alentaa määrääjäksi kahdella prosenttiyksiköllä.

3.2. Kasvurahasto

Keskusta on esittänyt jo parin vuoden ajan miljardiluokan kasvurahastoa yhdeksi keinoksi vauhdittaa talouskasvua. Olemme valmiita käyttämään valtion tasetta uusien työpaikkojen ja tuottavuuden aikaansaamiseen. Valtion passiivinen omaisuus laitettaisiin aktiivisempaan muotoon. Valtion osuudeksi rahastossa olemme arvioineet noin 1,5 miljardia kymmenessä vuodessa.

Kasvurahasto ei ole tarkoitettu kilpailemaan yksityisen rahan kanssa, vaan varmistamaan rahoituksen saatuutta yritysten rahoituksen pullonkauloihin, esimerkiksi voimakkaan kasvun tai lupaavan yritysideoita markkinoille saamiseksi. Valtion luomat instrumentit ovat aina hankkeessa mukana pienemmällä osuudella kuin yksi-

tyinen raha. Ne toimivat yksityisen rahan täydentäjinä.

Rahasto ei myöskään merkitsisi uusien toimijoiden perustamista markkinoille. Suomen Teollisuussijoitus ja Finnvera ovat sopivia toimijoita, kysymys on näiden resurssien vahvistamisesta.

Keskusta satsaisi kolmeen asiaan: Teollisuussijoituksen suorien sijoitusten resurssien, Teollisuussijoituksen rahastojen sekä Finnveran resurssien vahvistamiseen. Näiden lisäksi voidaan harkita yksityisten toimijoiden välirahoitusinstrumenttien osittaista valtiontakausta esimerkiksi Finnveran kautta.

Kasvurahaston lisäksi Keskusta on esittänyt Valtion Infra Oy:tä tasapainottamaan pitkäaikaisten infrahankkeiden rahoitusta.

3.3. EU:n kasvurahasto

Komission puheenjohtaja Jean-Claude Juncker on ehdottanut EU:n kasvurahastoa. Mikäli rahastossa ei ole kiintiöityjä kansallisia osuuksia, Suomen kannattaa aktiivisesti hakea rahastolle kansallisia käyttökohteita, jotka vauhdittavat talouden kasvua.

EU:n kasvurahasto on lainamuotoista rahaa, mitä pyritään vivuttamaan jopa 15-kertaisesti yksityisellä rahalla. Yhteensä 21 miljardin rahastosta on varattu 5 miljardia pk-yritysten kasvun vauhdittamiseen ja 16 miljardia pitkäkestoisiin infrainvestointeihin.

Junckerin rahastot ja Keskustan esittämät rahastoideat ovat ainakin osittain yhdistettävissä.

Ehdotamme harkittavaksi, että Suomi hakee unionin 5 miljardin potista 100 - 200 miljoonaa euroa yritysten kasvurahastoon. Rahasto keskittyy nk. välirahoitusinstrumentteihin, mistä Suomen yritysrahoitusmarkkinoilla on eniten puutetta. Rahaston koko on yhteensä esimerkiksi 400 miljoonaa euroa ja rahastoa pääomitetaan tuohon kokoon vaihteittain kysynnän mukaan neljän vuoden aikana. Rahasto voi toimia seuraavilla periaatteilla:

- Pääinstrumenttina käytetään vieraan pääomanetoista vaihtovelkakirjalainaa.
- Tuotto on oman pääoman tuottovaatimuksen ja vieraanpääoman tuoton välistä. Puhutaan nk. juni-orilainasta.

- Juniorilainaa saa olla korkeintaan 1/4 kokonaisrahoituksesta, jolloin EU:n tavoitteleva 15-kertainen vipuvaikutus toteutuu.
- EU:lta 100 - 200 miljoonaa euroa, valtiolta 100 miljoonaa euroa ja yksityisiltä toimijoilta 100 - 200 miljoonaa euroa.
- Julkista rahaa ei missään tapauksessa pidä tyrkyttää sinne, missä yksityinen raha toimii hyvin.
- Julkinen raha ei saa olla voittajien valitsijan roolissa. Yksityinen raha kulkee edellä ja instrumenttia käytetään aina yksityinen raha edellä.
- Markkinoille ei tyrkytetä yhtään enempää rahaa kuin markkinat vetävät. Päätökset on tehtävä vuosittain ja tarve sekä instrumentit arvioitava niin, että julkinen rahoitus ei missään tapauksessa kilpaille yksityisen kanssa, rahoituksen niukkuus luo osaltaan innovatiivisuuden puitteita.
- Rahaa voivat hakea sekä valtiollinen Finnvera että yksityiset toimijat.
- Tämä pienentäisi valtion omaisuuden myyntitarvetta Keskustan kasvurahastoon. Se voisi keskittyä pääomittamaan seuraavia Teollisuussijoituksen rahastojen rahastoja, suoria pääomasijoituksia sekä Finnveran tarpeita.

EU on varannut 16 miljardia euroa pitkäkestoisiin infrainvestointeihin. Suomen osuus tästä voisi toimia olennaisena osana perustettavan Infra Oy:n pääomittamisessa. Rahastosta rahoitettaisiin pitkäaikaisia teollisuuden kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä parantavia investointeja kuten energiainvestoinnit (bioenergia, älykkäät energiaverkot), tietoliikenneinfrastruktuuri, teollisuuden tarvitsemat tie-, rautatie- ja satama- tai väyläinfrat.

Investoinnin täytyy poikia ympärilleen muita teollisia investointeja siten, että 15-kertainen vipuvaikutus toteutuu.

4. Välittömät yrittäjyys- ja työllisyystoimet

Isojen kasvupäätösten lisäksi heti vaalikauden alussa on tehtävä välittömiä toimia talous- ja työllisyyskehityksen kääntämiseksi.

Kiireellisintä on tehdä uudistuksia, joilla parannetaan työllistävien pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytyksiä, helpotetaan työn teettämistä ja vastaanottamista, puretaan yrittämistä ja työntekoa hankaloittavaa byrokratiaa sekä kohennetaan työllistävän, kotimaisen energian kilpailukykyä.

4.1. Verotus työntekoa, yrittäjyyttä ja riskinottoa kannustavaksi

Keskustan 10.3. julkaistun verolinjauksen peruseräteenä on, että kokonaisveroaste ei nouse. Tässä taloustilanteessa myös suuret veronkevennyslupaukset ovat Keskustan mielestä katteettomia. Sen sijaan Keskusta on hakenut verojärjestelmän sisältä noin 800 miljoonan euron edestä liikkumavaraa, jolla erityisesti kannustetaan työntekoon, yrittäjyyteen ja yritystoimintaan liittyvään riskinottoon. Keskusta selkiyttäisi verojärjestelmää.

Suurin yksittäinen kokonaisuus verolinjauksissa on työtulojen verotuksen keventäminen työtulovähennyistä korottamalla. Uudistus keventää erityisesti pieni- ja keskituloisten aktiivitulojen verotusta. Tarkoitukseen varataan 450 miljoonaa euroa. Työtulovähennyksen uudistuksen toteuttaminen Keskustan ehdottamalla tavalla vähentää jonkin verran toimeentulotukimenoja.

Muita verotusta keventäviä toimenpiteitä ohjelmassa ovat henkilöyhtiöiden sekä liikkeen-, ammatin- ja maataloudenharjoittajien verotuksen keventäminen, jakamattoman voiton varausjärjestelmän toteuttaminen sekä sukupolvenvaihdosten helpottaminen perintö- ja lahjaveroa keventämällä.

Keskusta ehdottaa myös kotitalousvähennyksen laajentamista siten, että ikäihmisten terveydenhoitopalvelut tulevat vähennyksen piiriin ja yksinelävien kotitalousvähennys kaksinkertaistuu.

Mielestämme julkisen vallan on luotava edellytykset uusien menestystuotteiden syntymiselle yrityksissä. Myös riskinottoon kannustaminen verotuksen keinoin kuuluu tähän. Esimerkiksi luovutustappioiden vähennysoikeus muista pääomatuloista kannustaisi riskinottoon. Tällä muutoksella yksityinen raha siirtyisi helpommin passiivisista sijoituksista vahvistamaan yritysten taseita. Verolinjauksen kokonaisuudessaan löytyy Keskustan verkkosivuilta.

4.2. Yrittäjyyden helpottaminen

Henkilöyhtiöille sekä liikkeen-, ammatin- ja maataloudenharjoittajille Keskusta esittää viiden prosentin yrittäjävähennystä. Keskusta mahdollistaisi irtisanomiskorvauksen maksamisen työntekijän perustaman yrityksen alkupääomaksi. Työttömän ryhtyessä yrittäjäksi ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan maksamista on määräajan jatkettava. Myös nykyisen starttirahan edellytyksiä on parannettava. Nuorten työttömyyttä Keskusta torjuisi uudistamalla nykyisen oppisopimuskoulutuksen koulutussopimukseksi.

Paljon naisia työllistävien alojen ja yritysten tilanteen helpottamiseksi Keskusta esittää perhevapaakustannusten tasaamista siten, että työnantajalle maksettaisiin 2500 euron kertakorvaus äitiyslomalle jäävää kohti, mikäli työntekijä palaa samalle työnantajalle.

4.3. Vähemmän normeja ja byrokratiaa

Suomalainen yhteiskunta tarvitsee vähemmän normeja ja enemmän luottamusta. Keskustan mielestä julkinen sektori pitää muuttaa jarrusta mahdollistajaksi – yrittämisen ja työnteon kannustajaksi.

Syksyllä 2014 Keskusta kokosi 101 esitystä, joilla turhaa byrokratiaa ja sääntelyä voitaisiin purkaa. Entistä joustavampien julkisten palvelujen lisäksi nämä esitykset liittyivät muun muassa yrittämisen ja työnteon helpottamiseen, rakentamisen ja asumisen joustavoittamiseen ja terveen järjen käyttöön lain tulkinnoissa.

Julkisen hallinnon sujuvuudesta pitää tehdä Suomelle kilpailuetu. Lupien, valitusten ja muiden asioiden käsittelylle tarvitaan selkeät aikarajat.

Keskustan tavoitteena on purkaa turhaa ja päällekkäistä sääntelyä. Yleisenä ohjenuorana on oltava, että kun säädetään jokin uusi normi, samalla puretaan vähintään yksi vanha.

Julkisen hallinnon sujuvuudesta on tehtävissä koko Suomelle kilpailuetu. Se tarkoittaa esimerkiksi nopeaa lupien käsittelyä. Tämä asenne- ja ajattelutapa tulee ottaa julkishallinnon uudistamisen ohjenuoraksi.

Keskusta esittää julkiselle sektorille laadittavaksi palvelulupauksen seuraavalla hallituskaudella. Lupakäytäntöjä helpotetaan ja normeja puretaan.

Myös julkisen sektorin on pystyttävä arvioimaan omaa toimintaansa niin, että toiminnalle asetetaan selkeitä tavoitteita ja painopisteitä sekä suunnataan voimavarat niiden mukaisesti. Lupakäytäntöjä tulee yksinkertaistaa ja virtaviivaistaa poikkihallinnollisuuden suuntaan. Viranomaisille tulee asettaa määräaikoja, joiden puitteissa lupaprosessit on hoidettava. Yli sadan miljoonan euron investointien lupaprosessit on oltava valtioneuvoston käsiohjauksessa.

Viranomaisen valittamista toisen viranomaisen päätöksistä pitää rajoittaa. Pääviranomaisen pitää ottaa huomioon jo asian valmistelussa ja päätöksessä muiden viranomaisten lausunnot.

Esimerkiksi kaavoitusta hidastavaa valituskierrettä on kevennettävä, jotta luvitus nopeutuu. Samalla säästetään mittavasti yhteiskunnan voimavaroja. Asianomistajilla on jatkossakin oltava mahdollisuus valittaa viranomaispäätöksistä.

4.4. Kokeilut vahdittamaan

muutosta ja kasvua

Kasvua ja myönteistä muutosta voidaan vauhdittaa erilaisilla kokeiluilla. Niillä edistetään erityisesti työllisyyttä, yrittäjyyttä, osaamista, rakentamista ja yhteiskunnan uudistumista taloudelliseen toimeliaisuuteen kannustavaksi.

Määräaikaiset, alueelliset tai muulla tavoin rajatut kokeilut ovat ripeä tapa viedä aloitteita, uudistuksia ja fiksuja ideoita käytäntöön.

Keskusta esittää kokeiluja esimerkiksi seuraavista aiheista:

- ansiosidonnainen työttömyysturva yrittäjän starttirahana -kokeilu
- perustulokokeilu
- koulutussopimuskokeilu
- koulujen kesälomien siirto -kokeilu

- kyläkaavakokeilu
- tohtorikoulutettavat pk-yrityksiin –kokeilu
- tietoteknologia- ja etäkoulutuskokeilut
- hajautettu energiantuotanto ja jätteet –kokeilu
- nettomittarointi

Esitämme säädettäväksi kokeilutoiminnan puitelakia, joka mahdollistaisi rajattujen kokeilujen ripeän käynnistämisen heti tulevalle hallituskaudella. Valtioneuvoston kanslia koordinoisi kokeilutoimintaa.

4.5. Osuustoiminta uuteen arvoonsa

Osuustoiminta ja keskinäisyys omistajuuden ja liiketoiminnan harjoittamisen muotona tulee nostaa sijoittajomisteisen mallin rinnalle. Osuustoimintaa voidaan käyttää uuden työn ja matalan kynnyksen yrittäjyyden organisoinnissa, pienyrittäjyyden verkostojen vahvistamisessa, oppilaitosten yrittäjyysopinnoissa. Yritysten omistajavaihdoksissa malli toimii niin, että työntekijöiden muodostama osuuskunta voi jatkaa yrityksen toimintaa.

Osuustoiminta sopii esimerkiksi biotalouden raaka-ainevirtojen kokoamisessa, kuten hakeosuuskunnat jo tekevät. Osuustoiminta ihmiskasvoisena mallina sopii myös sosiaali- ja terveystalouteen.

Kehitetään kauttaaltaan osuustoimintayritysten toimintaedellytyksiä. Varmistetaan, että kilpailuoikeudelliset tulokset tai verotus eivät estä osuustoimintayritysten kasvua, kansainvälistymistä ja jäsenetujärjestelmien toimintaa.

Pääomamuodostuksen tukemiseksi huolehditaan, että osuustoimintayritysten ja niiden omistajien asema ei ole verojärjestelmässä heikompi kuin muilla yrityksillä ja niiden omistajilla. Verolain säännöksiä tulee muuttaa siten, että osuuskuntien palveluiden käytön suhteessa jakama ylijäämä on vähennyskelpoinen osuuskunnalle. Jäsenpohjaisen oman pääomaneräyksen rahoituksen hankkimisedellytyksiä on parannettava korottamalla lievästi verotetun ylijäämän rajaa.

Ohjataan oppilaitoksia huomioimaan yrittäjyyskasvatuksessa myös osuuskuntamalli. Yliopistoja kannustetaan huomioimaan nykyisellään lähes laiminlyöty osuuskuntamalli tutkimuksessa ja opetuksessa.

Huolehditaan, että työlainsäädäntö ja sen soveltaminen tunnistaa henkilöstöomisteisen yritysmallin.

Käynnistetään osuustoimintaa koskeva valtioneuvoston selvitystyö ja poistetaan yhteistyössä kehitystä haittaavat niin lainsäädännölliset kuin toiminnalliset pullonkaulat.

5. Rakennemuutokset, tuottavuus ja säästöt

5.1. Rakennemuutokset tehtävä heti

Suomi tarvitsee välttämättä heti toteutettavia rakenteellisia uudistuksia, jotka päättyvällä vaalikaudella jäivät pääosin tekemättä.

Eläkeuudistus on toteutettava viime syksynä sovitulta pohjalta. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta on päätettävä heti vaalikauden alussa. Se voidaan toteuttaa ripeän, mutta huolellisen valmistelun pohjalta eduskunnan perustuslakivaliokunnan määrittämien reunaehtojen mukaisesti. Kuntien tehtävien ja veloitteiden vähentämisestä on myös tehtävä päätökset heti vaalikauden alussa.

5.2. Tuottavuutta lisää

Julkisen hallinnon tuottavuutta on parannettava vähintään 0,5 prosenttia vuodessa.

Julkisen sektorin tuottavuuskehitys on hidasta. Valtion tasetta on voitava käyttää tuottavuuskehityksen nopeuttamiseksi. Meidän on muun muassa varmistettava edellytykset digitaalisten palvelujen kehittymiselle.

Tietovarantojen mahdollisimman avoin saatavuus ja käytettävyyden helpottavat myös yritysten ja yhteisöjen mahdollisuuksia kehittää digitaalisia palveluja. Nopea ja kohtuuhintainen laajakaistayhteys on turvattava kaikille kansalaisille ja yrityksille. Digitalisaatiolla ja tietojärjestelmien kuntoon laittamisella voidaan lisätä julkisen sektorin tuottavuutta ja parantaa yritysten ja kansalaisten palvelua.

Sähköisen asioinnin lisääntyminen edellyttää muun muassa sähköistä tunnistamista. Tällä hetkellä siihen käytetään pääasiassa pankkitunnuksia, joita kaikilla ei ole. Lainsäädöllä pitää taata oikeus pankkitunnuksen tai muuhun sähköisen tunnistamisen tapaan jokaiselle Suomen kansalaiselle.

Lupaprosessien nopeuttaminen ja normien purkamisen ovat olennainen osa tuottavuuden parantamista.

5.3. Säästöt

Nettosäästölista (2 mrd. e)

Säästökohteet valtiontalouden määrärahoista

Vaikutus valtion menoisiin vuoden 2019 tasossa (miljoonaa euroa)

<p>Julkisen talouden indeksitarkistukset ovat ETLA:n selvityksen mukaan 1,5%:n inflaatio-odotuksella 2,5 miljardia euroa vuoden 2019 tasolla. Tästä summasta jätetään tekemättä budjettiperusteisia indeksejä 1 mrd:n euron edestä. Sosiaalietuudet nousevat kuitenkin maltillisen tuloratkaisun verran. Takuueläkettä nostetaan kuitenkin 10e/kk. Jäädytyksen ulkopuolelle puolelle suljetaan työeläkkeet. Kuntien valtionosuuksia koskevat säästöt edellyttävät, että kunnilta karsitaan vastaavalla tavalla ja todennetusti lakisääteisiä tehtäviä ja muita velvoitteita.</p>	-1000
<p>Uudistetaan keskushallintoa ja toteutetaan valtionhallinnon eri yksikköjen hallinnon ja toimintamenojen asteittaiset leikkaukset (75 milj. € tasoleikkaus/vuosi) pois lukien puolustusvoimat, poliisi, rajavartiolaitos, tulli ja oikeusministeriö. Toteutetaan parantamalla tuottavuutta ja karsimalla byrokratiaa ja turhia normeja. Vuonna 2019 menotaso on alentunut yhteensä 300 miljoonaa euroa.</p>	-300
<p>Valtion kiinteistö- ja tietojärjestelmämenot. Säästetään valtionhallinnon kiinteistö- ja tietojärjestelmämenoista. Senaatti-kiinteistöjen toimintaa tehostetaan ja selvitetään säästöpotentiaali esimerkiksi ohjelmistojen lisenssimenoissa siirtymällä käyttöjärjestelmistä ja toimisto-ohjelmissa avoimen lähdekoodin käyttämiseen.</p>	-300
<p>Elinkeinoelämän tuet. Karsitaan muun muassa yrityspalveluverkoston päällekkäisyyksiä, investointitukia ja kauppa-alustuki siltä osin kuin tuki kohdistuu viihdepalveluiden tuottamiseen. Keskusta harkitsisi esimerkiksi Tekesin, Finnveran ja Finnfundin yhdistämistä. Arvioidaan kriittisesti Strategisen huippuosaamisen keskittymien (SHOK:it) toiminnan kustannuksia ja tuloksellisuutta sekä uusien tuulivoimaloiden syöttötariffin määrärahan tasoa uudella tariffikaudella. Tämä ei tietenkään koske jo sovittuja tuulivoimahankkeita. Tässä taloustilanteessa on myös mietittävä tarkkaan luonnonsuojelualueisiin kohdistuvat määrärahat.</p>	-300
<p>Tehdään sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus. THL:n tekemän selvityksen mukaan sote-uudistus tuo 260 miljoonaa euroa kustannussäästöpotentiaalia vuodessa, josta osa on valtion budjettisäästöä. Valtion aluehallinto uudistetaan maakuntapohjaiseksi.</p>	-200
<p>Muita säästötoimia. Säästetään kehitys yhteistyövaroista tai vaihtoehtoisesti selvitetään mahdollisuus siirtyä yhteiseen edustustoverkostoon muiden Pohjoismaiden kanssa. Osa edustustoista voi nojautua EU:n yhteisiin edustustoihin. Pienempiä säästökohteita ovat esimerkiksi poliittisista valtioshteereistä luopuminen, ministereiden ja erityisavustajien määrän vähentäminen, puoluetuen pienentäminen.</p>	-200
Säästöt yhteensä	-2300

Menonlisäykset valtiontalouden määrärahoihin	Vaikutus valtion menoihin vuoden 2019 tasossa (miljoonaa euroa)
Puolustusvoimien määrärahat	150
Omaishoidontuen siirtäminen Kelan maksettavaksi, sotaveteraanien kuntoutus ja kotipalvelut, takuueläkkeen tasokorotus 10e/kk, lastensuojelun henkilöstömitoitus ja lapsiperheiden kotipalvelut.	150
Menonlisäykset yhteensä	300
Valtion pysyvät nettosäästöt yhteensä (verrattuna olemassa olevaan vuoden 2018 kehystasoon)	-2000

6. Yhteiskuntasopimus

Suomen tilanteeseen ei ole helppoja ratkaisuja ja pikalääkkeitä. Suomalaiset ovat aina olleet parhaimmillaan tukalissa tilanteissa. Niissä on löydetty yhdessä tekemisen henki.

Meille suomalaisille on sovittavissa yhteinen visio, jossa pelastetaan hyvinvointiyhteiskunta kilpailukyyn palauttamisen kautta. Visioon sitoutumisen jälkeen on sovittava niistä päätavoitteista, joilla sen uskotaan toteutuvan.

Sovittuihin asioihin täytyy uskaltaa panostaa. ”Nyt minulle kaikki tässä ja nyt” -ajattelun sijasta tarvitaan malttia, määrätietoisuutta ja priorisointia. Visio toteutetaan pitkäjänteisellä ajattelulla ja tulosvastuullisuudella muutaman keskeisen tavoitteen kautta. Tämän pyrkimyksen pitää leimata seuraavaa vaalikautta.

Suomen ongelmien ratkaisemisessa, etenkin työllisyyden ja kilpailukykyimme parantamisessa, tarvitsemme

yhteiskuntasopimusta. Se tarkoittaa laajaa yhteistyötä hallituksen, eduskunnan, työmarkkina- ja yrittäjäjärjestöjen sekä muiden keskeisten toimijoiden välillä.

Yhteiskuntasopimus edellyttää kaikilta osapuolilta luotamusta, avoimuutta ja tahtoa yhdessä sopimiseen. Vaikeistakin asioista on voitava keskustella. Yhteiskuntasopimuksessa kaikki joustavat, mutta lopputuloksen täytyy parantaa työntekijän palkkaamisen kynnystä ja parantaa yritysten kilpailukykyä, mikä on pitkässä juoksussa kaikkien etu.

Tärkeä osa yhteiskuntasopimusta ovat työmarkkinoiden ja työelämän uudistukset. Suomi tarvitsee ratkaisuja, joissa vahvistetaan työntekijän turvaa ja samalla mahdollistetaan joustoja työnantajalle. Yrittäjät tuovat todennäköisesti neuvottelupöytään esimerkiksi paikallisen sopimisen kehittämisen, EK työrauhakysymykset ja palkansaajapuoli työsuhdeturva-asiat.

Työaikapankki on esimerkki sellaisesta kysymyksestä, jossa voisivat yhdistyä työntekijöiden ja työnantajien tavoitteet molempia hyödyttävällä tavalla. Työnantajilla on tarve kysynnästä aiheutuvan työajan joustavaan

käyttöön ja työntekijöillä elämäntilanteiden tuomat tarpeet. Muita keskusteluissa esiin nousevia kysymyksiä ovat esimerkiksi työttömyysturva ja koeajan pidentäminen erityisesti ensimmäisen työntekijän palkkaamisen kynnystä helpottamaan.

Yhteiskuntasopimuksen rakentaminen on seuraavan hallituskauden ensimmäisiä tehtäviä. Poliittisten päättäjien on uudistuksista tehtäessä huolehdittava myös niistä suomalaisista, joilla ei ole taloudellista valtaa tai vahvoja edunvalvoja. Yhteiskuntasopimus on myös oikeudenmukaisuussopimus.